

Verdens ældste Kulturland.

Af

Dr. phil. J. Østrup.

Den sydlige Del af Babylonien¹⁾ er Verdens ældste Kulturland; dette Land ejer Minder om en Tid, der ligger langt forud for baade Ægyptens og Kinas tidligste Perioder; længe førend selve Babylon var et Kulturcentrum, fandtes der her i det Sydlige blomstrende Riger og folketætte Steder.

Det var intet Tilfælde, at netop den sydlige Del af det frugtbare Alluvialland mellem Eufrat og Tigris tidligst blev Sædet for en højt udviklet Kultur. Det er oftere paavist, hvorledes Bebyggelse i et Land, der er afhængig af kunstig Vanding, tidligt frembringer Kultur, fordi Anlæggelse og Vedligeholdelse af et Kanalsystem allerede forudsætter visse Kundskaber og tillige en ret fremskreden Samfundsorganisation, og for Udviklingen af Sydbabylonien blev tillige Havets Nærhed bestemmende.

Som det var at vente af Floder, der medfører saa store Jordmængder som Eufrat og Tigris og allejr disse ved deres Udløb, har baade Deltaet og hele Shatt-el-arab i Tidernes Løb undergaaet betydelige Forandringer. Man regner, at nu til Dags rykker Kystlinjen ved de forenede Floders Munding aarlig omtrent 90 Fod længere ud i Havet. Denne Forøgelse har ikke altid været den samme; vi ved, at Havnebyen Spasinu Charax paa Alexander den stores Tid kun laa omtrent en engelsk Mil fra Havet, medens det paa samme Sted beliggende Muhammerah i Aaret 1835 havde en Afstand af 47 engelske Mil til Havet, hvilket giver en gennemsnitlig aarlig Forøgelse af 115 Fod.

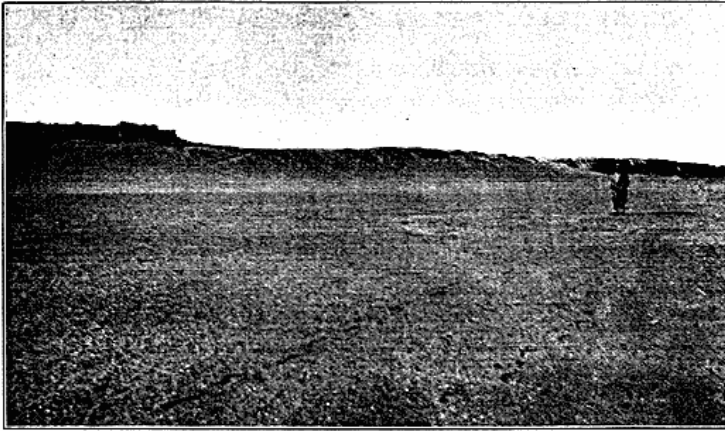
Man maa dog antage, at i den babylonske Periode, da hele Kanalsystemet blev holdt i Orden og en stor Del af Flodernes Vandmasse blev holdt tilbage til Overrisling, har Aflejringen ved Udløbet i Havet været noget mindre; hvis man regner med en aarlig Forøgelse af hundrede Fod, maa man ansætte Anlægget af Sydbabyloniens ældste Havneby, Eridu, beliggende ikke langt fra Ur, det nuværende Mughair, til saadan noget som 6500 f. Kr. I hin fjærne Fortid naaede den persiske Havbugts Bølger

¹⁾ Til nærmere Forklaring af denne Afhandling henvises til Kiepert: Carte générale de l'Empire Ottoman, Berlin 1892.

hertil; fra Eridu sejlede de søfarende og handlende Kaldæer. — Profeten Ezekiel (XVI, 29) kalder Kaldæa et Kræmmerland — til det perlerige Bahrein og til Sydarabiens Røgelseland.

Hvis denne Beregning holder Stik, følger deraf, at Foreningen mellem de to Floder Eufrat og Tigris er en meget sen Dannelse. Paa denne Maade forklares rimeligvis de indbyrdes afvigende Beretninger hos Strabo om de to Floders Udløb; et Sted (II, Pag. 132) angiver han, at de forener sig, inden de naar Havet, et andet Sted (XVI, Pag. 1077) siger han derimod i en tvivlende Tone, at Eufrat vel maa have sin egen Munding. Andre antike Forfattere Plinius, Arrian og Pomponius Mela forklarer, at Eufrat staar i Forbindelse med Tigris ved en Mængde Kanaler, hvorved dens Vand overføres til denne, og den selv taber sig i Sandet. Strabo har da paa det ene Sted opfattet Foreningen gennem Kanalerne som et virkeligt Sammenløb, og den egentlige Shatt-el-arab er en senere Dannelse.

Den Lethed, hvormed Floderne med deres stærkt varierende Vandmasser kan bryde sig nye Baner i dette ganske flade og fuldstændigt sten- og træfri Land, gør det yderligere vanskeligt at forfølge den geografiske Udvikling op gennem Tiderne. Et interessant Eksempel fra den nyeste Tid er den store Hindije-Kanal, der nu fører største Delen af Eufrats Vandmasse i en ny Flodseng vest for den gamle paa Strækningen lige fra Musajib til Samawa. Denne Kanal, der synes at have eksisteret ogsaa i Oldtiden, blev paa ny gravet omkring 1840 af en indisk Prinsesse (»Hindije« betyder den indiske) med det Formaal at forsyne de hellige shiitiske Byer Kerbela og Nedjef med Vand. Denne fromme Handling, som de fleste Vandbygningsteknikere vistnok vilde have næret store Betæneligheder ved, udførtes med den tyrkiske Regerings Billigelse og blev Aarsagen til en lang Række økonomiske Ulykker. Thi efterhaanden blev den nygravede Kanal den egentlige Flodseng, og den gamle Eufrat, der var Livskilden for Oplandet om Byerne Hille, Diwanije, Lamlun osv. truede med at blive en tør

Udtørret Flodarm af Eufkrat.

Rende. Da man opdagede Faren, søgte man at afbøde den ved Opførelse af en Dæmning, der kunde stuve Vandet op, saa at det ledtes tilbage i det gamle Leje. Men disse Anlæg, der udførtes af franske Ingeniører, blev meget skødesløst udførte; det første store Dæmningsbrud fandt Sted 1889, og siden da har Ingeniørerne, senest selve den berømte Willcocks, ført en endnu ikke tilendebragt Kamp for at fordele Vandmasserne saa nogenlunde mellem det gamle og det nye Flodleje. Landsbyerne langs med det første blev naturligvis, da Vandmængden hvert Aar aftog, efterhaanden fuldstændig affolkede. I Øjeblikket frembyder største Delen af Terrænet fra Diwanije til Samawa et ret trøstesløst Billede med forladte Lerhytter og halvt sammenskredne Kanaler; da der udelukkende bygges af soltørrede Sten, skal der ikke saa lang Tid til, inden et mennesketomt Hus danner en ukendelig, sammenstyrtet Hob.

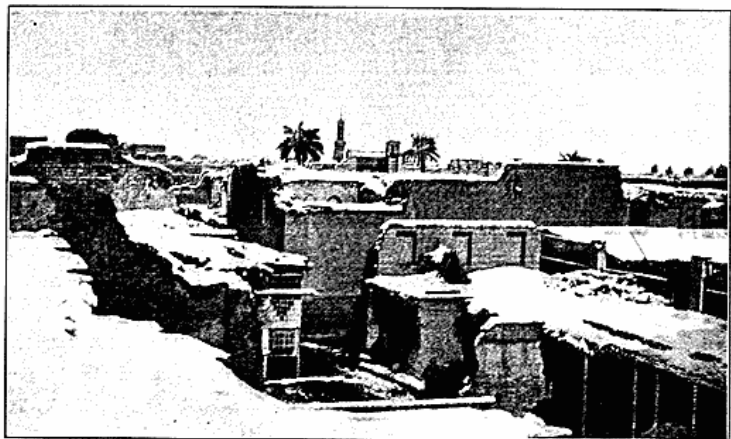
Det er disse Sammenstyrtninger, der danner de for hele Sydbabylonien saa karakteristiske »Tells«. I dette Alluvialland gives ikke andre Forhøjninger end de af Mennesker frembragte; enhver Hævning i Terrænet indeholder de flere eller færre Aartusinder gamle Erindringer om Jordens Bebyggelse. Selve Materialet fra de sammensunkne Murstenshuse i Forbindelse med det ophobede Affald, særlig Potteskaar, danner de forskellige Tells, hvoraf de største som mest modstandskraftige i Reglen kan antages at være

de ældste. — Disse Tells vækker mere Tanker om Menneskelivets Forgængelighed end klare Forestillinger om, hvad selve det forbigangne var. Naar ikke som i enkelte heldige Tilfælde, Bevarelsen af mere omhyggeligt opførte Tempelbygninger eller Fund af Litteratur, kileskriftbedækkede Lertavler, rækker Forskeren en hjælpende Haand, staar vi overfor disse Ruinhobe som foran en navnløs Grav; vi ser her Sporene af menneskelig Virksomhed, men hvem disse Mennesker var og naar de levede, derom ved vi intel.

Det er navnlig Sydbabylonien, der er rig paa disse Tells; Bebyggelsen her har været overmaade

stærk. Foruden de større Byer, hvoraf Navnene er bevarede, Warka (Biblens Erech), Eridu og Ur, har hele Landet været besaaet med Landsbyer, hvis Hyppighed er det bedste Bevis for det høje Standpunkt, som Agerdyrkningen har indtaget; uden en rationelt gennemført Kanalisation kunde denne Befolkning ikke brødfødes, og omvendt udkrævede Vedligeholdelsen af et saa omfattende Kanalsystem en rigelig og samlet Arbejdskraft.

Foruden den Omstændighed, at baade Oldtid og Nutid i Babylonien har været henvist til at bygge af soltørrede, lidet modstandskraftige Sten, har ogsaa selve Klimaet bidraget til de forladte Boligers hurtige Ødelæggelse. Den store Forskel mellem Sommer og Vinter skørner Stenene og faar dem til hurtigere at smuldre. Tabeller fra sidste

Bagdad under Sne.

Aarti af forrige Aarhundrede udviser for Bagdad en gennemsnitlig Maksimumstemperatur af omtrent 46° C. og en gennemsnitlig Minimumstemperatur af omtrent 1,5. Vinteren 1910—11 var for hele Babylonien og Mesopotamien en usædvanlig streng med mange Dages Frost og gentagne hæftige Sne-storme, som blev en ret ubehagelig Hindring for min Rejse, der foretoges i Maanederne Januar og Februar; det havde da ikke sneet i Bagdad siden 1868, og for Palmevegetationerne blev denne sjældne Kuldegrad til stor Skade.

I Reglen betegnes Vintersæsonen ikke ved Sne, men ved Regn; det er betegnende, at det samme arabiske Ord i visse Dialekter betyder »Vinter«, i andre derimod »Regn«, Vinterens Kendemærke. De højeste Regnmængder forekommer for Bagdad og Opland i Maanederne December og Februar. For Livet i Byerne bringer Regnen en højst generende Ubehagelighed; det fede Jordsmon, hvoraf Gaderne bestaar, forvandler sig paa disse Dage til et uigen-nemtrængeligt Ælte, som det næsten kun er muligt at passere til Hest; Regn i Bagdad er ligesom Taage i London, det betyder en almindelig Trafikstandsning.

Dette Regnfald fremkalder i den Del af Lan-det, der ikke er under Dyrkning ved kunstig Van-ding, og det er jo den langt, langt overvejende, i Foraartiden en kortvarig Vegetation, der lokker Ørkenstammerne hid. Befolkningen i Babylonien falder i tre stærkt adskilte Dele, Byboere, Bøn-der og Beduiner; dog er den ydre, synlige Forskel mellem de to sidstnævnte ikke synderlig stor.

Beduinerne i Babylon tilhører for den langt overvejende Del de to Stammer, Muntefic og Beni Lam, og deres samlede Antal i Babylonien og Me-sopotamien kan anslaaes til 3½ Million. Den først-nævnte, der er den mægtigste, har sit Hovedkvarter paa den højre Bred af Eufrat paa Strækningen mellem Samawa og Nasrije, men er iøvrigt udbredt i hele Egnen mellem Eufrat og Shatt-el-Hai og mellem denne Kanal og Tigris; dens nuværende, øverste Høvding er Sheik Saadun, der af Tyrkerne har faaet Titlen Pasha. Den tyrkiske Regerings Holdning overfor disse urolige Elementer er meget afvekslende, alt efter den lokale Generalguvernørs større eller mindre Energi og efter den Vind, der blæser fra Konstantinopel, snart søger man at vinde Beduinerne med det gode, snart udsendes Ekspedi-tioner for at afvæbne Ørkenkrigerne og derved umuliggøre de Plyndringstogter, som disse stadig iværksætter mod de bosiddende Bønder.

I Egnene mellem de to Floder er det i Løbet af den sidste Menneskealder lykkedes Tyrkerne at skabe virkelig ordnede Tilstande, men hele Lan-det syd for Eufrat er endnu bestandig at betragte som staaende under Beduinerne Herredømme. De vover sig ikke gerne over paa den venstre Flod-bred, men her paa den højre, hvor de har hele den umaadelige arabiske Højslette at trække sig tilbage til, er de uovervindelige. Takket være et udmærket Efterretningsvæsen med Agenter baade i Bagdad og andre større Byer, ved Beduinhøvdingene altid, naar der forberedes en Ekspedition, og de kan da i Tide tage deres Forholdsregler. Den tyrkiske Regering søger, naar de militære Hjælpemidler ikke rækker til, at erstatte disse med diplomatiske og at benytte sig af de stadig indbyrdes Stridigheder mellem Beduinerne indbyrdes til at spille den ene Høvding ud mod den anden, og i Behandlingen af denne Statskunst har Tyrkerne ofte vist sig som værdige Arvtagere efter Byzantinerne og Perserne; det var for et og to Aartusinder siden her paa Ørkengrænsen ganske de samme politiske Proble-mer, der beskæftigede Sindene.

I vore Dage er det store Beduinspørgsmaal maaske dog nok saa meget et økonomisk som et militært eller politisk, det vil sige, de Midler, hvor-med det skal søges løst, er hovedsagelig af økono-misk Natur. Beduinerne i Babylonien er ikke saa racerene som Aneze-stammerne i den syriske Ørken og har heller ikke disses vilde Ukuelighed og ubæn-dige Frihedstrang; det har vist sig, at de babylon-ske Beduiner gerne foretager Overgangen til at være fastboende Agerdykere, forudsat blot, at der foreligger de nødvendige Betingelser for at kunne eksistere. Livet i Ørkenen, som set gennem en ukyndig Romantiks Taagebriller forekommer saa tiltrækkende, er i Virkeligheden en evig fortsat, opslidende Kamp med Hungersdøden. De evinde-lige Vanskeligheder med at skaffe Vand og Græs, hvilke i Følge de lokale Forhold er langt større i Babylonien end f. Eks. i den syriske Ørken, gør Beduinens Liv til en tung Kæde af økonomiske Bekymringer. For at befris for disse ofre han gerne — det er ikke Aneze-beduiner, der her er Tale om — Ørkenlivets Frihed. Paa ganske lig-nende Maade, som det er gaaet i Ægypten, hvor det i Løbet af de to sidste Menneskealder er lyk-kedes at faa saa godt som alle Beduiner til at tage fast Bolig, fordi man skaffede dem rigelige Midler til Livets Ophold, vil Udviklingen ogsaa

kunne ledes her i Babylonien; hvor der aabnes Muligheder for at eksistere, vil der altid være Tilgang fra Ørkenen. Og for det store Spørgsmaal om, hvorvidt der vil kunne skaffes tilstrækkelig normal Arbejdskraft til Landbruget, naar en Gang den hele Kanalisation bliver fuldført, vil denne Tilgang bringe en beroligende Løsning.

Men endnu ligger alt dette ude i Fremtiden. Endnu er det kun et forsvindende Mindretal, der har foretaget den betydningsfulde Overgang fra Nomade til Agerdyrker; den langt overvejende Del fører endnu det samme Liv som deres Forfædre for Aartusinder siden. Vaabnene er bleven moderne; Winchester og Martiniriflen har fortrængt den svajende, mere fryglindgydende end farlige Bambuslanse, men ellers er hele det Liv, der nu til Dags leves i Ørkenens Telte, den Dragt, hvori Menneskene fremtræder og de Tanker, de tænker, ikke forskellige fra, hvad de var den Dag, da Abraham drog ud netop fra disse Steder for at søge nye Boliger i Kanaan.

Selve Tilførslen og Forsyningen med Vaaben er et af Ørkenlivets store økonomiske Problemer. Den tyrkiske Regering bestræber sig som antydet for at afvæbne Beduinerne, og et Led i disse Bestræbelser er et nøje overvaaget Forbud mod al Indførsel af Vaaben over den tyrkiske Grænse. Det eneste Punkt, paa hele den store arabiske Halvø, hvor der kan være Tale om en regelmæssig Indførsel i større Omfang, er den fjærne Havn Maskat; herfra føres da Geværer og Patroner videre pr. Karavane lige op til Syrien og Mesopotamien. Formelt er Vaabenindførsel ogsaa forbudt i Maskat; men her er »Sultan Bakschisch« mægtigere end baade den stedlige Sultan og den engelske Resident. Det er navnlig belgiske Firmaer, som driver denne Trafik. Paa Grund af Risikoen, som altid knytter sig til denne Forretning, lægges der en uforholdsmæssig Avance paa Varen, og dels af denne Grund, dels ved den besværlige indlands Transport videre fra Maskat bliver Vaaben i hele Arabien en meget dyr Artikel. Vanskeligheden og Bekostningerne ved at skaffe Patroner bevirker ogsaa, at Beduinerne gennemgaaende er meget daarligere Skytter; de har ikke Raad til at øve sig i Skydning, men skyder kun, naar der virkelig er noget at skyde paa, lige som de overfor menneskelige Fjender gerne begaar den Fejl at begynde Skydningen paa altfor lang Afstand. Den ejendommelige Omstændighed, at — tværtimod hvad man skulde vente — Jagthaandværket er lidet

udbredt blandt Ørkenaraberne i det nordlige, ja, i Grunden indskrænket til en enkelt, bestemt Stamme, hidrager ogsaa til, at Skydefærdigheden hos disse Folk er langt ringere, end Evropæeren i sin romantiske Forherligelse af Ørkenens krigerske Behersker er tilbøjelig til at antage.

Mellem Beduinen paa den ene Side og den tyrkiske Regering paa den anden fører de fast boddende Bønder, Fellaherne, en ret vanskelig Tilværelse. Disse Landbrugere er dels Efterkommere af Babyloniens oprindelige, aramæiske Befolkning, dels er de formerede ved enkelte Beduinstammer, der i Tidens Løb er gledne over fra Nomader til Agerdyrkere. De skiller sig i Dragt og Sprog kun saare lidet fra Ørkenaraberne, men de bor i Murstenshuse i Stedet for i Telte, og det, at de er bundne til Jorden, gør dem til de tyrkiske Skatteopkræveres sikre Bytte. Skatterne hviler dels paa Grundstykkerne og i nogle Tilfælde ogsaa paa det Vand, der benyttes til Overrisling, dels paa de Husdyr, der holdes; dog er Okser skattefri, da de ikke benyttes som Slagtekvæg, men kun som Trækdyr. Skatterne er høje, og Beløbet retter sig efter vedkommende Jordstykkets Beliggenhed og Kvalitet. Paa de Steder, hvor der findes Daddelpalmelunde, betales der ogsaa en aarlig Afgift af hvert Træ.

Men naar saa endelig de tyrkiske Skattekrævere har faaet deres, saa kan det i de Egne, hvor Beduinstammerne har Magt, let hænde, at deres Shejk indfinder sig i Landsbyerne for under det betegnende Navn »Khuwwe«, Broderskabsafgift, at udpresse et Beløb, der er mindst lige saa stort. Broderskabsafgiften er efter den i Ørkenen herskende Opfattelse et simpelt Vederlag for, at vedkommende Sheik undlader at foretage en total Udplyndring; naar det stod i hans Magt at gøre dette, er det et Tegn paa Broderskab at lade sig nøje med en vis Procentdel. Jeg har paa Strækningen fra Samawa til til Nasrije passeret Landsbyer, hvor efter de led-sagende Gendarmers Opgivelser Befolkningen ikke betalte Skat til den tyrkiske Regering, hvis disponible Stridskræfter her er altfor faa, til at der kan være Tale om Tvang, men Broderskabsafgiften til Ørkenhøvdingerne kunde de ikke ryste af sig.

Beduinerne er imidlertid ikke saa loyale Røvere, at man efter udbetalt Afgift altid kan være sikker paa, at der ikke foretages Plyndringstogter;

disse Togter kaldes »ghazu«, hvoraf Franskmændene har dannet Ordet Razzia. I Landet mellem Floderne, hvor den tyrkiske Regering er i Stand til at hævde sin Myndighed, er Retssikkerheden lige saa stor som i det øvrige Tyrki, og det vil sige adskilligt mere, end man i Evropa i Reglen er tilbøjelig til at tro. Men i Terrænet syd for Eufrat, hvor, som ovenfor berørt, Beduinerne kan spille Mester, hersker der ganske middelalderlige Tilstande. Her vil man næppe se nogen Bonde gaa til sit Markarbejde uden at være bevæbnet; Bevæbningen bestaar af Gevær eller den karakteristiske, arabiske Kølle, et Træskaft, hvorpaa der er anbragt en Klump hærdet Asfalt af Størrelse som et Barnehoved. Her

lige Signalsystemer for at sende Meldinger fra det ene Sted til det andet. Da hele Egnen er fuldstændig flad og skovløs, kan der med aarvaagne Udkigsmænd aldrig blive Tale om fjendtlige Overraskelser. derimod forekommer naturligvis ofte Tilfælde af blind Alarm. Det er under min Rejse et Par Gange hændt mig, at der fra Landsbyer netop i disse Egne er bleven skudt paa min Karavane; med de ledsagende Gendarmere talte den undertiden 15—16 Ryttere og kunde da nok i Afstand tage sig ud som en Razzia af fjendtlige Beduiner. Efter den almindelige Taktik aabner man da Ilden paa meget lang Afstand for at lade de Kommende forstaa, at man er i Stand til at forsvare sig. Hel-

digvis er, som omtalt, Araberne gennemgaende daarlige Skytter, saa at Faren ved denne Skydning betydelig formindskes. I de Tilfælde, hvor dette indtraf, lod jeg da Karavanen gøre Holdt og sendte en enkelt Mand hen for at meddele, at vi var fredelige Rejsende uden Spor af onde Hensigter, og dermed var Sagen ogsaa altid ordnet med det samme.

Efter en saadan fjendtlig Modtagelse paa Afstand virker det dobbelt behageligt, naar man ved Ankomsten til en Landsby om Aftenen modtages med ægte orientalsk Gæstfrihed. Denne smukke Egenskab er fælles for Beduiner og Bønder; enhver Landsby har altid en »Mudif«, det vil sige, et Mod-

Meftul (Landsbyfæstning) ved Kut.

ser man ogsaa hyppigt de ejendommelige Fæstningsanlæg, de saakaldte »Meftuls«. Enhver større Landsby har sin Fæstning, som oftest bestaaende af en kvadratisk Mur med Taarne i de fire Hjørner. Murene er kun byggede af soltørrede Sten, men overfor Beduinernes Rytterskare, som mangler ethvert Artilleri, yder de alligevel tilstrækkelig Beskyttelse. Paa et af Taarnene belinder der sig til Stadighed en Udkigsmænd, som, naar han i Horisonten opdager noget, der kunde se ud som en fjendtlig Razzia, øjeblikkelig giver Signal. Er der Fare paa Færde, skynder alle de vaabenføre Mænd sig hjem fra Marken for at lukke sig inde i Fæstningen, Landsbyens Kvinder og Børn lader man derimod som oftest blive udenfor; i Følge Ørkenens uskrevne Æreslove, som ubrødeligt overholdes, er de sikre mod al Fortræd. Paa Steder, hvor Landsbyerne ligger tæt sammen, har man ogsaa forme-

tagelseshus, som er beregnet paa Fremmede. Det er stort og iøjnefaldende, i Sydbabylonien ofte bygget med Tøndehvælving, idet Taget er dannet af Straamaatter. Disse Maatter, der forarbejdes af Kvinderne, repræsenterer den eneste rationelle Anvendelse af Halmen; ellers brændes denne, og Asken spredes som Gødning. Det er karakteristisk for den østerlandske Konservatisme, at disse Maatter i vore Dage flettes i ganske det samme Mønster, som anvendtes i det gamle Babylon paa Kong Nebukadnezars Tid. Brolægningen i den af ham anlagte Hovedgade bestod af store flade brændte Sten, der lagdes paa et tredobbelt Lag af Asfalt, Maatter og atter Asfalt, formodentlig for at gøre det hele mere elastisk. Maatterne er naturligvis forsvundne, men i Asfalten er paa mange Steder bevaret et tydeligt Aftryk, som viser, at det er vore Dages Mønster, som ogsaa anvendtes den Gang.

Ankomsten af Fremmede til Landbyens Mudif er naturligvis en Begivenhed, som alle bør have Del i, og det varer sjældent længe, før det hele Rum er fyldt af Nysgerrige. For den babyloniske Bonde er den Fremmede i Reglen det eneste Forbindelsesled mellem ham og den ydre Verden; kun gennem den Fremmede kan han opfange et fjærnt Ekko af Begivenhederne. Den arabiske Etikette forbyder imidlertid straks at plage med Spørgsmaal; først skal der drikkes Kaffe, og saa skal der spises, og saa først kan de Ældre begynde den rigtige Samtale og ligesom tilfældigt lede Talen hen paa dette og hint, som man særlig ønsker at faa at vide.

I den babyloniske Bondes Levemaade spiller Ris en overordentlig stor Rolle; ved Siden af Ris, kogt med Fedt, og naar det skal være særlig festligt, garneret med Faare- eller Høsekød, serveres ogsaa Beduinernes Nationalret, »Burghul«, det er knuste Hvedekorn, kogte med Fedt. Hos Bønderne gives der tillige altid Brød; det er flade, cirkelrunde Kager af omtrent 30 Centimeter i Diameter; de bages paa hede Sten eller Jærnplader og udgør, naar de er ganske friske, en meget velsmagende Spise. Hos Ørkenaraberne maa Brød som Regel erstattes af tørrede Dadler.

Hvad der ydes den Fremmede i en Mudif, er der aldrig Tale om at tage nogen Betaling for. Og den arabiske Gæstfrihed maa dobbelt paaskønnes, ikke blot paa Grund af den ubetingede Beredvillighed, hvormed den ydes, men ogsaa i Betragtning af de knappe Midler, som de ydende raader over. I Sydbabylonien, fra Naturens Haand maaske Verdens allerrigeste Land, er hele den bosiddende, agerdyrkende Befolkning bundfattig. Udover det at holde sig lige oppe over Hungersdødens Niveau naar de kun i de færreste Tilfælde.

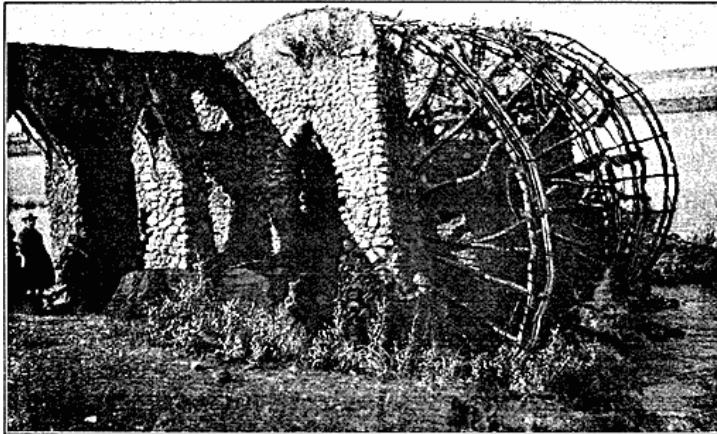
Den Jord, som disse Bønder dyrker, tilhører i Reglen ikke dem selv. Baade i Byerne og blandt Stammehøvdingene findes Grundejere med meget udstrakte Besiddelser; for det meste bortforpagtes disse til Opsigelse med meget kort Varsel, ofte blot et Aar, hvilket hænger sammen med Driftens hele primitive Karakter. En vidtomspændende Grund ejer paa forskellige Steder i Babylonien var Sultan Abdul-Hamid II. Som den udmærkede Forretningsmand han var, udvidede han sine Besiddelser med megen Energi, men tillige med megen Hensynsløshed. Naar han f. Eks. var i Besiddelse af de nærmest ved Floderne liggende Parceller, kunde han meget let lægge et Tryk paa de Grundejere, hvis

Lodder laa længere inde, med Trusler om at lade de Kanaler forfalde, som førte ind til deres Jord. Der eksisterer ganske vist særlige Lovbestemmelser til Beskyttelse for de indvendige Lodsejere i saa Tilfælde, men overfor en Sultan forsløg naturligvis en babylonisk Fellah ikke meget, selv om han ogsaa havde Loven paa sin Side, og som Regel endte det med, at Sultanens Agenter for en ringe Pris kunde købe den indenfor liggende Jord, saaledes at dennes tidligere Ejere blev Fæstere paa deres egen forrige Ejendom. Det maa forøvrigt indrømmes, at naar Skridtet en Gang var gjort, havde de, der blev Fæstere paa Sultansgodserne, intet at beklage sig over. De var frie for Skat til Staten, og der blev paa forskellig Maade sørget for at ophjælpe deres Bedrift, ligesom Sultanen ogsaa ved Opførelsen af Skoler og lignende drog Omsorg for Civillistens Fæstere. Ved Revolutionen af 1909 blev alle den afsatte Sultans Ejendomme, altsaa ogsaa hans Godser i Mesopotamien, konfiskerede til Fordel for Staten, og nu gaar Indtægten af disse Jorder direkte i Statskassen; der er i Forholdet mellem Staten og de stedlige Fæstere en Mængde mindre Spørgsmaal, som endnu ikke er bragt paa det Rene. Al den Jord, der ikke er under Dyrkning — og det er jo den langt, langt overvejende Del — tilhører som saadan Regeringen; det er den gradvise Opdyrkning og Udvikling af denne, der er et af Tyrkernes bedste Fremtidshaab; hidtil har man imidlertid haft saa travlt med den politiske, formelle Organisation af det nye System, og de i sig selv langt vigtigere økonomiske Spørgsmaal har man kun rent brudstykkevis kunnet tage fat paa.

Sultan Abdul-Hamid II savnede som antydet ikke Blik for, at der først og fremmest trængtes til Forbedringer i Agerbrugets Driftsmaader. I det store og hele kan det siges, at Landbruget staar omtrent paa samme Standpunkt som for fire Tusind Aar siden; der anvendes endnu de samme Redskaber, som vi ser afbildede paa de assyriske Reliefer. Der pløjes med Plov, hvis Træpløk frembringer Furer af højst to Tommers Dybde; om systematisk Anvendelse af Gødning er der ikke Tale; Kornet tærskes under aaben Himmel, paa samme Maade som i Oldtiden, ved at Okser drives rundt paa Tærskelpladsen og saaledes træder Kornene ud af de udtørrede Aks. Halmen, der aldrig har den fulde Længde, da Kornet afskæres med en Segl midt paa Straaet, opbrændes for det meste. Der bliver paa den Maade hverken Brug for Lader

eller Stalde, da Kvæget altid opholder sig under aaben Himmel, om Natten i indelukkede Folde; i saa kolde Vintre som den, jeg selv oplevede i Januar-Februar 1911, lider Kvæget naturligvis meget herved, Kamelerne viser sig gennemgaaende mere haardføre end Okserne.

Til Brug ved Overrislingen er hver enkelt Mark inddelt i en Mængde smaa, firkantede Bede, der paa arabisk betegnes med Udtrykket »Tavler«. Hvert Bed er omgivet af en lille Jordvold paa et Par Tommers Højde, og med et enkelt Spadestik i denne kan der aabnes eller lukkes for Vandet. Paa Grund af Jordsmonnets overordentlig fede og

Størvandshjul i Euftrat.

klæbrige Karakter er disse smaa Dæmninger fuldstændig vandtætte.

Til Hævning af det til Overrislingen fornødne Vand fra Floden op i Fordelingskanalerne er to forskellige Systemer i Brug, som begge har Aartusinders Hævd. I nogle Tilfælde anvendes et Hejseværk, hvor ved Trækkraft af Heste eller Okser en Læderpose, der fyldes med Vand fra Floden, hæves op, hvorefter Vandet hældes ud i en Rende; Hestegangen er altid stærkt skraanende, saa at Trækdyret gaar ned ad Bakke, naar den fyldte Lædersæk hæves, hvorefter det vender og gaar op, medens Sækken sænkes ned igen tom. Paa andre Steder, hvor Strømforholdene tillader det, ligger store Drivhjul ud i Floden; disse er paa Fælgens Sidekant besat med Krukker, der fyldes nede i Vandet, og idet Strømmens egen Kraft driver Hjulet rundt, hæves de op og udgyder Vandet i en Rende, der gaar lige hen til Hjulet. Disse Vandhjul leverer

store Vandmængde og koster jo intet at drive, saa de anvendes overalt, hvor Strømmens Kraft overhovedet er tilstrækkelig stor til at drive Hjulet med de paa den halve Diameter fyldte Krukker. Som det vil ses af hosstaaende Billede, har disse Vandhjul underliden ganske overordentlige Dimensioner. Det hele Maskineri er bygget af Træ, og den knagende Lyd, der altid ledsager disse Maskiners Bevægelse, er uadskillelig fra et ægte babylonisk Landskab. Milevidt høres den enstonige Knirken, der fortæller den Rejsende, at han nu er i Nærheden af menneskelige Boliger.

Da Dyrkningen af Landet endnu kun finder Sted umiddelbart ved Floderne, løses Spørgsmaalet om Landbrugsprodukternes Transport ganske af sig selv; det foregaar saa godt som alt sammen ad Flodvejen. Det aftærskede Korn og Ulden fra Faarene — om andet er der jo ikke Tale — føres eller flaadet til en af de smaa Stationer for Floddammerne paa Tigris for derfra at bringes ned til Basra, paa Euftrat foregaar Trafiken væsentlig med Sejlskibe. Disse er som Regel byggede efter en meget klodset Model, brede og ganske firkantede bagtil, og de er, ligesom Noahs Ark var det, tættede med Asfalt. Til Transport nedad Floden bruges ogsaa, dog mere i Landet nord for Bagdad end i det egentlige Babylonien, Flaader, der

bæres af oppustede Dyrehuder; ogsaa denne Slags Fartøjer findes afbildede paa de assyriske Reliefer; Xenofon fortæller i sin Bog om de Titusindes Tog, at Kyros' Soldater anvendte dem ved Overgangen over Euftrat. Naar en saadan Flaade er naaet til sit Bestemmelsessted, pakkes Huderne sammen for paa Kamelryg at føres tilbage til Udgangspunktet; Træværket i Flaaden, som det ikke kan betale sig at transportere, sælges paa Stedet.

Transportvirksomheden paa Floderne er en særlig Levevej; Agerbrugeren holder sig forsigtigt paa sin egen Jord. Her lever han, med sin Familie og sine Kreaturer, et Liv, hvis Ensformighed og Snæverhed endog overgaar Beduinens. Som hos alle semitiske Folk er hos den babyloniske Bonde Familjefølelsen stærkt udviklet og i Grunden det eneste samfundsdannende Element; som Statsborger føler Bonden sig kun, naar han skal betale Skat, eller naar de end mere uvelkomne Udskrivnings-

officerer aflægger deres Besøg i Landsbyerne; han tager de af Staten paalagte Byrder som et nødvendigt Onde, som noget der nu en Gang skal til og som altid har været, men iøvrigt er Staten ikke for ham noget, han har Lod og Andel i; Familien er hans lille Verden, indenfor hvis snævre Synskres han fødes, slider og dør.

Ligesom hos Ørkenaraberne er det ogsaa hos de fastboende Landbrugere Skik, at de voksne Sønner bliver i Fædrehjemmet ogsaa efter deres Giftermaal; først naar det gamle Familieoverhoved gaar bort, danner det næste Slægtled hver for sig nye Hjem. Spørgsmaalet om, hvem de yngre i Familien skal giftes med, afgøres som oftest rent forretningsmæssigt, og efter vanlig orientalsk Skik skal der helst betales noget for Bruden. Meget ofte falder denne Ydelse dog bort, fordi der ganske simpelt ikke er noget at betale med; af samme økonomiske Grund er Polygamiet, som Religionen tillader, kun sjældent forekommende i Praksis.

Den stærke Udnyttelse af Kvindens Arbejdskraft, som finder Sted paa Landet, kunde ellers synes at indeholde en Opfordring til at tage flere Koner. Kvinderne har for det første al Husgerningen under sig, og herunder henhører det i disse Egne saare besværlige Hverv at skaffe det fornødne Brændsel. Hertil anvendes undertiden tørret Gødning, der formes i flade Kager og lægges til Tørring paa Hustagene; ellers bruges de torneagtige Buskvækster, som findes spredte over hele Babylonien, og som Kvinderne afhugger med en lille, skarp Bredhakke for derefter i store Bundter at bære dem hjem. Ofte maa de trave milelangt for at faa det fornødne Forraad samlet; i Afstand tager de hjemvendende Kvinder, der helt skjules under deres uhyre Bundter, sig ud, som var det selve Buskadset, der var bleven levende og kom vandrende; naturligvis gaar de altid flere sammen; Arabere færdes, selv paa korte Strækninger, meget ugærne alene. Om man saa blot skal have en Vejviser for en halv Snes Kilometer, saa skal han altid først have fat i en eller anden, som han kan have til Følgeskab med tilbage, inden han kan beslutte sig til at tage af Sted.

Desuden maa Kvinderne ogsaa deltage i Markarbejdet, navnlig naturligvis i Høsttiden. Og hertil kommer saa endelig forskellig Slags Husflid, Fletning af Straamaatter og lignende, saa Kvinden har altid fuldt op at gøre. Den arabiske Kvindetype er, fraregnet de pragtfulde Øjne, i Reglen ikke smuk; Slid og Slæb og tidlige Barnefødsler lader

hende ældes før Tiden og gør hende yderligere frastødende. Derimod kan man blandt Mændene ikke saa sjældent træffe høje, smukke og elegante Typer, der fører sig med den ejendommelige Værdighed, som er egen for Orientaleren i alle Samfundsklasser.

Ligesom Ørkenaraberne er Bonden overfor den Fremmede paa en Gang gæstfri og tilbageholdende; han giver med Glæde af, hvad han har; thi det er en Ære og Stolthed for ham at være Vært, men han giver intet af sig selv. Han røber heller ikke med noget Udbrud eller blot med en Mine, om den Fremmedes Samtale vinder hans Bifald eller mishager ham; den Fremmede er Gæst og har som saadan Lov at mene og sige, hvad han vil, men hvad Indtryk disse Ord frembringer, kommer ingen ved. I Nærheden af Nasrije gjorde jeg en Aften Holdt i en Landsby, hvis Befolkning repræsenterede den her ikke sjældne Overgangstype mellem Bønder og Beduiner, og hvis Shejk, efter hvad jeg havde erfaret, var langt ude beslægtet med Munteficstammens mægtige Overhøvding, den ovenfor omtalte Shejk Saadun. Jeg vidste da ikke bedre Samtaleemne end at udbrede mig om alle de fortræffelige Ting, jeg havde hørt om Shejk Saadun, om hvorledes han kunde sætte selve den tyrkiske Regering Stolen for Døren osv. osv. Min Vært hørte paa alt dette uden at sige et Ord; først bagefter fik jeg at vide, at samme Shejk Saadun kun faa Aar i Forvejen havde dræbt hans Fader og hans Brødre, og at han selv havde maattet købe sig Sikkerhed paa meget haarde Vilkaar. Men ikke med et Ord, ikke med en Mine havde min Vært ladet sig mærke med, at han selv kendte Genstanden for mine Lovprisninger fra en anden og mindre hyggelig Side.

I Væsen, om end ikke altid i Tankegang, er Orientaleren den fødte Gentleman. Naar det for Evropæeren alligevel ofte falder nok saa vanskeligt at holde Interessen for ham vedlige, særlig med Hensyn til de Typer, der træffes ude paa Landet, er Grunden hans uhyre aandelige Bornethed. Baade i Ørkenen og paa de babyloniske Marker er den aandelige Synskres saare indskrænket; udover de mest primitive økonomiske Interesser er det kun lidet, der sætter Tankerne i Bevægelse og Stemningerne i Svingning. Den Sans for Poesi, som Beduinen i den syriske Ørken endnu bestandig har bevaret og som kaster lidt Guldglang over hans fattige Liv, den eksisterer i disse Egne saa godt som slet ikke; et Par formløse Stumper af primi-

tive Kærlighedsvers og nogle taabelige Eventyr, det er al den — naturligvis kun mundtligt bevarede — Litteratur, der forefindes. I vore Dage kommer som Underholdning og Sæmtaleemne hertil endnu nogle barnlige Betragtninger om de politiske Forhold mellem Sultanen og de evropæiske Magter, som man lige kender af Navn, og af hvilke »ingliz« og »moskov« (s: Russere) fylder den største Plads i de orientalske Fantasier.

Om noget religiøst Liv er der heller ikke Tale. Islam er en Religion, i hvilken man kan finde Hvile, men som, en Gang antaget, ikke ægger synderlig til aandelig Selvvirksomhed; i disse Egne bidrager til-

Kanal ved Byen Hille.

lige Paavirkningen fra Ørkenaraberne til den religiøse Stilstand. Thi Ørkenaraberne er og har, saa underligt det end kan lyde, altid været krasse Materialister; da de i sin Tid sluttede sig til Profeten Muhammed, var det mere Personen end Indholdet af hans Forkyndelse, der henrev dem, og vi ser da ogsaa, at da Profeten var gaaet bort, var det andre Folk, Syrere og Byboere fra Mesopotamien, der tog Bevægelsen op og førte den videre, hvorimod Ørkenens Indbyggere sank tilbage i deres gamle religiøse Ligegyldighed. De store Spørgsmaal om hvorfor? og hvorhen? rører ikke Beduinen; han lever for Dagen og Vejen; naar han er død, bliver han begravet og saa er det forbi.

Det hænger sammen med det her berørte Forhold, at ogsaa Byerne i Babylonien kun har økonomisk og administrativ, men ikke aandelig Be-

tydning. En By er den Samling af Basarer, hvorfra Bonden og Beduinen forsynes med de Livsfornødheder, som Jorden ikke direkte yder ham, og Sædet for et større eller mindre Regeringskontor med tilhørende Stab af Embedsmænd og Gendarmer; andet og mere er den ikke.

I Embedsstanden er her, som overalt i Riget, det tyrkiske Element overvejende. Den tyrkiske Embedsmand er, som Tyrken i det hele taget, elskværdig, selvbevidst, langsom og magelig. Han vil i og for sig gerne, at den lille Del af Riget, der er betroet til hans Omsorg, skal udvikle sig og trives, men han har som Regel ingen klar Forestilling om, hvorledes dette skal bevirkes, og selv om han havde, vilde han vanskelig hos sig selv finde den fornødne Energi til at sætte sine Ideer i Værk. Undertiden ser man en nyankommen gøre en krampagtig Kraftanstrengelse, der som oftest strander paa de Undergivnes Inerti, eller ogsaa bliver resultatløs paa Grund af den hyppige Skiften af Embedsmænd, særlig paa de ledende Poster. Denne stadige Ombytten af Provinguvernører er et Træk fra den gamle, persiske Statskunst, der er gaaet i Arv til Tyrkerne. I ældre Tider, da Forbindelsen mellem Rigets Midtpunkt og de fjærnere Provinser var vanskelig og langsom, kunde der let opstaa Uafhæng-

ghedslyster hos Satraperne i Udkanterne, naar de sad længe paa samme Sted og der skabte sig sikre Forbindelser og Popularitet; dette søgte man at forebygge ved hyppige Forflytninger fra den ene Post til den anden. Dette Statskunstgreb optog Tyrkerne, og selv i vore Dage, hvor det ikke længer er nødvendigt, da Telegrafens sikrer den øjeblikkelige Forbindelse med selv de fjærneste Steder, holder man endnu fast ved den gamle, persiske Statsskik til stor Skade for Provinserne, i hvis Administration der aldrig nogen Sinde kan komme rigtig Ro.

Under det gamle System tilhørte Embedsstandens øverste Poster en mindre Kreds af Familjer, der efterhaanden havde sikret sig et Slags Monopol paa Guvernør- og Amtmandspladserne. Efter Systemskiftet er det ikke saa sjældent, at Embedsposter i de fjærnere Provinser, hvor Kritikken jo ikke er saa vaagen, besættes med politiske Parti-

fæller, hvis eneste Adkomst er deres Troskab mod det ungtyrkiske Parti. Jeg har i Kut-el-Hai været til Theselskab hos en Kaimmakam (Amtmand), hvis Fordannelse bestod deri, at han som ung, medicinsk Student var bleven forvist fra Konstantinopel til en lille Flække ved Sortehavet, hvor han havde tilbragt tolv Aar. Efter Revolutionens Sejr var hans politiske Martyrium bleven belønnet med denne Amtmandstilling, som han naturligvis ikke havde den fjærreste Forudsætning for at bestride; han kunde saaledes ikke et eneste Ord arabisk, saa at han maatte holde sig en særlig arabisk Sekretær til at forhandle med Befolkningen og oversætte hans Korrespondance.

Forholdet mellem den tyrkiske Embedsstand og dens arabiske Undergivne besværliggøres ogsaa i disse Egne yderligere af det gamle Nationalhad mellem Tyrker og Arabere. Denne Følelse er i Grunden lige saa gammel som Tyrkernes Optræden i Vestasien. Araberne — og Babyloniers arabisk talende Befolkning betragter sig i denne Sammenhæng som Arabere — har selv i deres moderne Forfaldstid aldrig kunnet glemme, at de var hele Middelalderens Kulturbærere, og at i deres Midte fremstod Profeten, Budbringeren for den eneste, sande Religion. Gud har selv i Koranen talt til Menneskene paa arabisk; alene gennem denne Kendsgerning er det arabiske Folks Fortrinsstilling fastslaaet for alle Tider. Men hvorledes er det saa gaaet hermed i Virkeligheden? Araberne, det af Gud selv udkaarerede Folk, har maattet bøje sig for nogle barbariske Opkomlinge, hvis eneste historiske Ret grundedes paa deres Krumsablers Skarphed. Den Bitterhed, som denne Forestilling nødvendigvis maatte afføde, er yderligere bleven holdt i Live ved det tyrkiske Pasharegimentes Griskhed og Vilkaarlighed. Og Tyrkerne har paa deres Side heller ikke synderligvis tilovers for Araberne med deres Mangel paa krigersk Dygtighed og Mangel paa Sans for Orden og Disciplin.

Den Befolkning, der oprindeligt hører hjemme i Babylonien, har altid været bekendt for Uregelighed og Ulydighed. Det var ikke noget Tilfælde, at under Borgerkrigene i det første Aarhundrede af Islam de mest tøjlesløse Scener altid til Skueplads netop havde Byen Kufa, Babyloniers daværende Hovedstad, af hvilken der endnu findes Ruiner et halvt Hundrede Kilometer syd-sydøst for Hille; de dygtige Kalifer sendte derfor gerne deres mest haardhændede Mænd til disse Egne. Men Befolk-

ningen selv har som alle orientalske Folk egentlig heller ikke selv noget mod Strengheden, naar den blot er forenet med Retfærdighed. Jeg mindes i denne Sammenhæng en tilfældig opsnappet Ytring fra et Eventyr, hørt ved Lejrilden, der fortalte om en Vali i Bagdad, og om ham hed det da meget karakteristisk: »Hver Morgen fra ni til ti besørgede Valien sine Regeringsforretninger; saa blev der hugget Hoveder af og uddelt Bastonnade og dekretet Fængselsstraffe; den øvrige Del af Dagen bestilte han ingen Ting«. For Fortællerens folkelige Opfattelse var det at regere og at straffe ganske det samme. Med Strenghed kan en orientalsk Hersker derfor godt blive populær, saaledes som det f. Eks. viste sig med den senere saa bekendte Midhat Pasha, da han i Aarene 1868—72 var Vali netop i disse Egne og med haard Haand kuede de huserende Røverbander. Strengheden skal blot være parret med Retfærdigheden, men det er i Reglen just paa dette Punkt, det kniber.

Det ligger i Sagens Natur, at Befolkningen i Byerne er mere blandet end paa Landet. Foruden det store Flertal, der er arabisk talende men som omtalt hovedsagelig nedstammer fra den arabiske Urbefolkning, er særlig fire Nationer repræsenterede, Tyrker, Jøder, Persere og Kurder.

Tyrkerne findes som allerede nævnt saa godt som udelukkende i Embedsstanden.

Jøderne er repræsenterede i alle større Byer, stærkest naturligvis i selve Bagdad, hvor de angives til henved 40,000. De er direkte Efterkommere af de Jøder, der blev tilbage i den babyloniske Landflygtighed; under alle politiske Omvekslinger har de bevaret deres Religion og Kultur uberørt, og indenfor Jødedommen selv har den jødiske Koloni i disse Egne som bekendt haft stor Betydning; en væsentlig Del af Talmud er bleven samlet her. Som overalt er ogsaa Jøderne her væsentlig sysselsatte med Handel; Pengehandlen og Bankvirksomheden er baade i Bagdad og i Basra hovedsagelig paa jødiske Hænder. Der findes ogsaa jødiske Godsejere og enkelte jødiske Haandværkere. Den jødiske Type, der forekommer her, synes nærmest i Slægt med den, der kendes fra Konstantinopel og Saloniki, de saakaldte Sefardim.

Ligesom Jøderne findes ogsaa Perserne kun i Byerne, navnlig i Bagdad og Basra. Den nuværende Grænse mellem Tyrkiet og Persien skabtes i 1638 ved Sultan Murad IV.s Erobring af Bagdad, og dette Tab havde for Perserne særlig Betydning.

fordi de shiitiske Muhammedaneres helligste Byer, Kerbela og Nedjef, derved begge kom i en sunnitisk Magts Hænder. Tyrkerne har imidlertid med vanlig Tolerance ladet den shiitiske Gejstlighed i disse Byer beholde en udstrakt Mydighed. I Kerbela findes Mindegravene over Kalifen Alis Sønner, Hasan og Husajn, hvem Shiiterne dyrker som Martyrer, og i Nedjef ligger den store Grav-Moske, der er helliget Ali selv. Disse Byer er derfor Maalet for Tusinder af shiitiske Pilgrimmers Valfart, og da det anses for særligt saliggørende at blive stedet til Hvile i umiddelbar Nærhed af de hellige Martyrers Grave, føres aarligt Tusinder af Lig fra Persien og Indien til Kerbela. Den tyrkiske Regering har gjort en Forretning deraf ved at lægge en høj Indførselstold paa Lig; endnu mere indbringende er denne Trafik bleven for den persiske Gejstlighed i selve de hellige Byer.

I Modsætning til de sunnitiske Tyrker er Shiiterne meget fanatiske. Deres Moskeer er aldeles utilgængelige for Fremmede; i Byen Kut-el Amara kunde jeg ikke en Gang faa Lov til at benytte den offentlige Badeanstalt, fordi Indbyggerne her er Shiiter, og det at bade betragtes som en halvvejs religiøs Handling. Baade af religiøse og af nationale Grunde stiller Perserne i de babyloniske Byer sig meget fjendtligt overfor Tyrkerne, og Tanken om at generobre det table Land har sysselsat persiske Politikere endnu langt ned i det nittende Aarhundrede.

Det fjerde fremmede Element, Kurderne, findes spredt over hele Landskabet, idet saa godt som alle de Kurder, der findes her, er sysselsatte i Gendarmeriet. For det halvvilde Krigerfolk passer det omstrefjende Liv som Gendarm udmærket; for den bosiddende Befolkning er det derimod ikke altid saa heldigt, at Haandhævelsen af Loven er betroet Folk, der i adskillige Tilfælde mere hører hjemme paa den anden Side af Stregen.

De mindre Byer i Babylonien er saa godt som fuldstændig økonomisk afhængige af Landbruget, og den samme Ynk og Fattigdom, som findes paa Landet, kommer ogsaa igen her. Bagdad selv indtager en vis Særstilling, idet denne By foruden at være Forsyner og Opkøber for Ørkenen tillige er Stapelstad for hele Handlen i den vestlige Del af Persien. Forbindelsen mellem Bagdad og Kermanshah er derfor overordentlig livlig, og naar der i de senere Aar kan spores en vis Tilbagegang i Bagdad, staar dette i nøje Forbindelse med de

politiske Uroligheder i Persien. Landbruget har i Babylonien haft to særlig glimrende Perioder. Den første falder i det yngre babyloniske Riges Tid; Kong Nebukadnezar fuldendte det store System af Vandingskanaler; til ham henføres saaledes den saakaldte Kongekanal, som paa aramæisk kaldtes Nahar-malka og af de klassiske Forfattere Naarsares (det asyriske »sar« og det aramæiske »malka« betyder Konge); den forbandt Eufrat og Tigris i Nærheden af det senere Selenki og var saa stor, at den ogsaa benyttedes til Skibstrafiken. Xenofon omtaler i sin Anabasis flere af disse sejlbare Kanaler, men giver ikke noget klart geografisk Billede af det paa hans Tid eksisterende Kanalsystem; for den græske Officer har Kanalerne øjensynlig kun haft Interesse som større eller mindre Hindringer paa Marschen.

Ved det babyloniske Riges Undergang forfaldt Landbruget, men under de sassanidiske Konger oplevede det en ny Guldalder i det sjette kristelige Aarhundrede. Ogsaa de første Abbasider sørgede for at bevare Kanalsystemet, der var Grundlaget for hele den babyloniske Herlighed, og i de endnu bevarede Statsregnskaber fra den Tid kan man læse om de uhyre Rigdomme, der aarlig fra Provinzen Irak flød i Kalifernes Kasse.

Men med de tiltagende borgerlige Uroligheder i det niende og følgende Aarhundrede forfaldt det babyloniske Landbrug. De store Sumpstrækninger i den sydligste Del af Landet blev Tilflugtssteder for store Røverbander, der foruroligede Bønderne, og de evindelige Borgerkrige decimerede Landbefolkningen. Idet paa denne Maade Arbejdskraften formindskedes, forfaldt Kanalsystemet, der kræver en bestandig Vedligeholdelse og Oprensning, og med Kanalnettets Indskrænkning formindskedes Landets Evne til at underholde en Befolkning. Der opstod paa denne Maade en forfærdelig Vekselvirkning, der lod Forfaldet foregaa i et stadig hastigere Tempo.

Mongolernes Indtagelse af Bagdad 1258 blev den store Slutningskatastrofe. Der har næppe i Verdenshistorien eksisteret noget Folk, der har forstaaet at drive selve den Kunst at ødelægge saa systematisk saaledes som Mongolerne. De Egne, som de mongolske Hæres Tromle bevægede sig henover, blev efterladte fuldstændig nøgne. Paa Landet dræbtes eller forjoges Befolkningen i saa bredt et Bælte, som Tromlen spændte over, i Byerne bortførtes al den tekniske Arbejdskraft, medens

Biblioteker og andre Kulturanstalter tilintetgjordes, og de tilbageblivende Indbyggere decimeredes ved Massenedslagninger. Babylonien har endnu, over seks Aarhundreder efter, ikke naaet at rette sig fuldstændig.

Det er først i vore Dage, at Mulighederne for en ny glimrende økonomisk Periode for dette Land er dukkede frem igen.

De hertil anviste Veje er to: en Genopførelse af de gamle Kanalanlæg og en Udvidelse og Fornyelse af de hidtil anvendte Driftsmaader i Landbruget.

Paa dette sidste Omraade har det private Initiativ allerede, om end i saare beskedent Omfang, vovet sig frem til Forsøg. Hidtil har man i Babylonien saa godt som udelukkende dyrket Hvede, Hirse og Ris, og som omtalt, altid med gammeldags og meget kostbar Drift. Det er nu godtgjort ved forskellige Forsøg, at dette Land vilde være i ganske særlig Grad egnet til Dyrkning af Bomuld. Den Art af Bomuldsplanten, hvormed man har prøvet sig frem, er den samme som den ægyptiske, der som bekendt leverer Verdens bedste Bomuld, og den har givet et Produkt, der fuldt ud staar paa Højde med denne. Ved Siden deraf har man tillige gjort Forsøg med Silkeavt. Morbærtræer trives udmærket i Babylonien, og da den bekendte Namik Pasha var Vali i Bagdad (1860—68), var der en rig indfødt Godsejer, som anslillede en Række systematiske Forsøg med Opklækning af Silkeorme. Forsøgene faldt udmærket ud, og Namik Pasha interesserede sig levende for Sagen, men saa gik det, som det saa ofte gaar i Tyrkiet, just som man med Regeringens Understøttelse skulde tage fat i større Stil, blev Namik Pasha kaldt til Konstantinopel for at være Krigsminister, og hans Efterfølger interesserede sig for ganske andre Ting.

Langt større Betydning end disse Tilløb, som hist og her er gjorte af Indfødte til at skabe noget nyt, har imidlertid Tanken om at lade Oldtidens og Middelalderens kanalfurede, rigt vandede Landskab opstaa paany paa de øde, vegetationsløse Stepper. I Løbet af det XIX. Aarhundrede har denne Tanke gentagne Gange været fremme; mere Fart kom der i Tingene, da den i 1903 atter blev

fremdraget af den berømte engelske Vandbygningsingeniør Sir William Willcocks i et Foredrag, som han i 1903 holdt i det geografiske Selskab i Kairo. Siden da har disse Planer stadig været under Debat, og det første, som den ungtyrkiske Regering foretog sig efter Systemskiftet, var at engagere Willcocks til at udarbejde en samlet Plan til hele Mesopotamiens og Babyloniens økonomiske Genoplivelse.

Resultatet af den engelske Ingeniørs Arbejder foreligger i forskellige Rapporter til den tyrkiske Regering. Han har efter omfattende Undersøgelser af de paagældende Egne anslaaet, at med de af

Gravearbejder ved Musajjib.

ham foreslaaede Dæmninger og Kanaler kan alene i Babylonien et Areal af 1,285,000 Hektarer forvandles fra gold Steppe til frugtbart Agerland. Den Tid, der skulde medgaa til de samlede Anlæg, beregnedes til 7 eller 8 Aar, og de samlede Udgifter til noget over 8 Millioner tyrkiske Pund

De gyldne Udsigter, der her aabnedes, vakte i levende Grad Ungtyrkernes Interesse. Disse skulde jo have Penge, mange Penge til deres omfattende Reformideer, og her syntes man jo at have fundet Kilden, hvorfra man kunde hente dem. Willcocks blev engageret til atter at tage fat paa den mest presserende Del af Arbejdet, en Fuldendelse af Dæmningen ved Musajjib, hvorved Eufratvandet, der nu flyder gennem Hindjekanalen, kunde fordeles mellem denne og den gamle Flodarm, der løber forbi Hille og Diwanije; alene hermed vilde et nu forladt Areal paa omtrent 500,000 Hektarer kunne bringes under Kultur.

Ved Arbejderne paa denne Dæmning stødte, som ovenfor berørt, forskellige tekniske Uheld til, og det vil rimeligvis vare endnu et Aarstid, før denne Dæmning bliver fuldendt. Og hertil kom, at Tyrkerne snart fik politiske Betæneligheder ved Willcocks Medvirkning i Babylonien. Det blev efterhaanden klart, at det var dennes Tanke økonomisk at vinde hele det rige Fremtidsland for England; det var engelsk Kapital, der her skulde træde til, og engelsk teknisk Arbejdskraft, der skulde bringes i Anvendelse, men Tyrkerne forstod snart, at hvis Englænderne fik Lov at grave en syv, otte Mill. Pund ned i Mellemlodlandets Kanaler, vilde det kun være et Tidspørgsmaal, naar hele denne fjærne Provins, der strategisk har saa daarlige Forbindelser med det øvrige osmanniske Rige, blev engelsk Interessesfære, og Eksemplet fra Ægypten kunde her kun virke skræmmende.

Samtidig med at denne Diskussion stod paa, bidrog ogsaa en anden evropæisk Kæmpeplan til at gøre Eufratlandet aktuelt, den tyske Bagdad-

bane. Fuldførelsen af denne staar i den nøjeste Forbindelse med Tyrkernes økonomiske Forhaabninger for Mesopotamien og Babylonien; thi ved den vil jo netop den ønskede Forbindelse tilvejebringes, der kan afbøde Faren for, at et med evropæiske økonomiske Interesser altfor tungt belastet Mesopotamien skal falde fra den osmanniske Stamme og dale som en moden Frugt ned i Skødet paa en evropæisk Magt.

Det er ikke her Stedet at komme nærmere ind paa de politiske Problemer, der her frembyder sig. Det skal blot bemærkes, at Tyrkerne selv har en klar Forstaaelse baade af de økonomiske Fordele, der ventes og af de politiske Vanskeligheder. Og de ved fuldt vel, at det ikke er blandt de store Nationers Undersaatter, at de helst bør søge efter de forønskede Hjælpere med den tekniske Erfaring, det forretningsmæssige Initiativ og den økonomiske Styrke, som først og fremmest skal til, for at Verdens ældste Kulturland atter kan blive, hvad det var for Aartusinder siden.

Om Rener og Moskusokser

i Kap York Distriktet.

Af

Peter Freuchen.

Saunders Ø, Juni 1911.

Fra og med Aaret 1910 maa man betragte Renerne som praktisk talt udryddet i Kap York Distriktet.

De Dyr, der endnu findes, er saa faa, Landstrækningerne, der skiller Havet fra Indlandsisen, saa smalle og Jægerne saa udholdende og dygtige, at man nøje kender Tal paa Renerne i de nærmeste Distrikter.

Paa en lille Nunatak Syd for Kap Seddon lever 4 Rener, selve Kap Seddon var det sidste Sted med mange Dyr; der blev de udryddede 1909. Saa kommer et større Stykke Land, som man ikke ved Besked om, da det er omflydt af meget vanskelig passabel Indlandsis, der løber en Isstrøm paa hver Side, som bøjer hen foran det og forenes. Derefter kommer vi helt op til Landet Umanak; der lever to Dyr. Paa en Nunatak i Nærheden blev syv skudt i Sommer af en Flok paa tolv, der er altsaa

fem igen. Ved Inglefield Bugten er for nylig set to og ved Etah to d. v. s., i alt antager jeg, at der findes højst 35 Rener indenfor otte Dagsrejsers Afstand.

Og Udryddelsen er et overordentligt stort Tab for Befolkningen, ikke saa meget for Kødets Skyld, det kan de undvære, skønt det er deres største Livret, men det er Skindet, det er galt med. Intet Skind er saa varmt og beskyttende i haard Kulde som Renskind. Paa Grund af de tætte, slive Haar, som ikke filtres sammen som f. Eks. Hundeskind, er det let at banke Sneen af, det bliver ikke let gennemblødt og er hurtigt til at tørre. For et Folk som Polareskimoerne, der lever — og maa leve — paa Rejser Sommer og Vinter, er det det eneste virkelig tilfredsstillende til Sovepose- og Brikkeskind. Det bruges desuden til Pelse, til Støvler, til Strømper og Vanter.

Først nu, da det er i 11te Time eller maaske